

Εθελοντισμός και περιβάλλον

Γιώργος Κρεμλής
Μέλος της ΑΛΛΗΛΟΝ
Διευθυντής Ε.Τ. της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Περίληψη

Οι προκλήσεις είναι τεράστιες, η ανησυχία της διεθνούς κοινότητας είναι διάχυτη, η φωνή της κοινωνίας των πολιτών έχει σημαντικό ρόλο και ο εθελοντισμός μπορεί να λειτουργήσει σαν μοχλός αφύπνισης στην Ευρώπη και παγκοσμίως, να προωθήσει το ρόλο του κυκλικού πολίτη και του οργανωμένου περιβαλλοντικού εθελοντισμού .

Ο υπερπληθυσμός του πλανήτη - του οποίου το περιβάλλον δεν γν ωρίζει σύνορα - τα μη αιεφόρα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, που παρά την προοδευτική διείσδυση της κυκλικής οικονομίας επικρατούν ακόμη, οι αυξανόμενες εστίες πολέμου, οι πυρκαγιές και βέβαια η κλιματική κρίση που οφείλεται σε όλα τα παραπάνω, ενώ συνάμα τα επιτείνει, δημιουργούν ένα «φαινόμενο χιονοστιβάδας» που υποβαθμίζει συνεχώς το περιβάλλον, επιδεινώνει το κλίμα και αλλοιώνει την ποιότητα ζωής. Διάχυτη είναι η ανησυχία της διεθνούς κοινότητας και ειδικότερα της κοινωνίας των πολιτών και κυρίως των νέων για το μέλλον του πλανήτη. Η κλιματική κρίση και η περιβαλλοντική υποβάθμιση έχει ένα τεράστιο κόστος που αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο και η αναστροφή τους δεν είναι ορατή στον ορίζοντα, εκτός αν στην Παγκόσμια Διάσκεψη για το κλίμα COP28 στο Ντουμπάι (30-11 με 12-12) ληφθούν γενναία δεσμευτικά μέτρα, που να μην έχουν προταθεί αποτελούν όμως ως επί το πλείστον ευχολόγια που απευθύνονται στην καλή διάθεση των συμβαλλομένων,

πέρα από τη νομική δέσμευση που έχει επιτευχθεί για το Ταμείο απωλειών και ζημιών υπέρ των κλιματικά ευάλωτων χωρών.

Στο πλαίσιο μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής ανθεκτικότητας σε αυτήν, η φωνή της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει ένα καθοριστικό ρόλο εντάσσοντας με την απειλή αρνητικής ψήφου την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στις προτεραιότητες των κυβερνητικών προγραμμάτων και του νομοθετικού τους έργου. Στο πλαίσιο αυτό ο εθελοντισμός μπορεί να λειτουργήσει και ως μοχλός αφύπνισης.

Εθελοντές ως «opinion makers» για να αναδείξουν τη σημασία των διακυβευμάτων και την ανάγκη αντιμετώπισής τους, κάτι που στην ΕΕ έχει εμπεδωθεί με την Πράσινη Συμφωνία και το REPower EU που είναι πρωτοποριακά. Η βέλτιστη πρακτική που θεσπίζουν πρέπει να επεκταθεί σε παγκόσμια κλίμακα και αυτό μπορεί να γίνει και μέσω του εθελοντικού κινήματος. Οι εθελοντές όμως είναι σημαντικοί, αφού πέρα από τη συλλογική φωνή που μπορούν να διαμορφώσουν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν και οι ίδιοι στη μείωση του ενεργειακού, κλιματικού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος και στην εμπέδωση της κυκλικής οικονομίας. Ο εθελοντής πρέπει να ενστερνισθεί το πρότυπο του κυκλικού πολίτη και να διαμορφώσει το νοικοκυριό του ως κυκλικό νοικοκυριό! Το ίδιο ισχύει και με τις επιχειρήσεις όπου η περιβαλλοντική και κοινωνική διακυβέρνηση - ESG - πρέπει να

αντικατοπτριστεί και σε επίπεδο καταναλωτών - πολιτών και νοικοκυριών - αλλά και φορέων της κοινωνίας των πολιτών και να μετεξελιχθεί σε κυκλική περιβαλλοντική και κοινωνική διακυβέρνηση. Ο ρόλος του ευαισθητοποιημένου πολίτη στο πλαίσιο αυτό είναι καθοριστικός. Είναι αυτός που έχει τις προϋποθέσεις να γίνει εθελοντής και εν προκειμένω περιβαλλοντικός εθελοντής και πέρα από τη συνειδητοποιημένη στάση ζωής του για την προστασία του κλίματος και του περιβάλλοντος να λειτουργήσει και στο πλαίσιο του αλτρουισμού και της αλληλεγγύης που διαπνέουν τον εθελοντισμό. Ο περιβαλλοντικός εθελοντής είναι και φυσιολάτρης, γνωρίζει την πανίδα και τη χλωρίδα και έτσι τις προστατεύει καλύτερα, ενώ συμβάλλει στις δένδροφυτεύσεις όπου η συμβολή του καθενός μας είναι απαραίτητη. Η στρατηγική της ΕΕ για την προστασία της βιοποικιλότητας προβλέπει ότι πρέπει να φυτευτούν 3 δις δένδρα στην ΕΕ μέχρι το 2030, ένα τεράστιο εγχείρημα στο οποίο ο οργανωμένος περιβαλλοντολογικός εθελοντισμός μπορεί να προσφέρει τα μέγιστα.

Η εθελοντική ατομική διάθεση είναι σημαντική, η συλλογικότητα της προσπάθειας έχει όμως πολλαπλασιαστικό αποτέλε-

σμα. Όσο πιο οργανωμένα είναι τα διάφορα εθελοντικά περιβαλλοντικά σχήματα, τόσο μεγαλύτερη είναι η προστιθέμενη αξία τους. Προστασία της άγριας ζωής, δασοπροστασία, πυρόσβεση, περιβαλλοντικές κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, εμπέδωση της κυκλικής οικονομίας που επιτυγχάνεται αν συνδυαστεί η «top down» με την «bottom up» προσέγγιση.

Οι έννοιες του «κυκλικού εθελοντισμού» και του «κυκλικού εθελοντή» είναι αυτές που πρέπει να εκπέμψουμε μέσα από την ολιστική προσέγγιση που θεσπίζει η κυκλική οικονομία και η οποία αγκαλιάζει όλες τις προαναφερόμενες μορφές περιβαλλοντικού εθελοντισμού! Πράγματι, η κυκλική οικονομία είναι το νέο οικονομικό μοντέλο που προωθεί η ΕΕ σε παγκόσμια κλίμακα και το οποίο θα ενισχύσει την ενεργειακή μετάβαση και θα μας επιτρέψει να επιτύχουμε την κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά στη διάσωση του πλανήτη μας. Η κυκλική οικονομία μάς υπηρετεί και καθήκον του εθελοντισμού είναι να την υπηρετήσουμε και εμείς!